«Науковий кешбек»: як чиновники викладають у престижних вишах для декларацій та репутації

Читать на русском | Додати як бажане джерело в Google

«Науковий кешбек»: як чиновники викладають у престижних вишах для декларацій та репутації

Звільнення експміністра економіки та президента Київської школи економіки Тимофія Милованова з наглядової ради «Енергоатому» після корупційного скандалу привернуло увагу до фінансових потоків, які пов'язують високопосадовців, приватні університети та державні компанії.

Першу виплату від «Енергоатому» Милованов задекларував у травні — 908 тис. грн, а всього за рік як член наглядової ради отримав 2 млн 958 тис. грн. На тлі цих скандалів Рада директорів KSE оголосила про проведення зовнішнього аудиту, посилаючись на ризики, що виникли після публічних заяв щодо діяльності «Енергоатому». Сам Милованов повідомив про це у Facebook, підкресливши, що аудит стосуватиметься комплаєнсу та репутаційних процедур.

Мільйони від KSE: легальний шлях до високих доходів і «чистої» декларації

Паралельно в інформаційному полі зростає увага до доходів прем'єр-міністра та колишньої міністерки економіки Юлії Свириденко, яка торік задекларувала рекордні надходження від Київської школи економіки. Так, її річна зарплата у Кабміні становила близько 1,2 млн грн (у середньому 100 тис. грн на місяць). Однак відповідно до декларації за 2024 рік, у кілька разів більше — 3 млн 103 тис. грн — вона отримала саме від KSE за викладацькі послуги. Ці виплати були оформлені за трьома окремими договорами. Для порівняння, у 2023 році її дохід у цьому ж закладі становив 851,7 тис. грн, тобто майже у чотири рази менше. Таким чином, за пів року викладання у приватному університеті Свириденко отримала суму, яка перевищує річні зарплати трьох ректорів провідних українських вишів разом узятих і майже утричі перевищує її власну заробітну плату на державній службі.

Історію підсилив і публічний допис народного депутата Володимира Ар'єва, який звернув увагу, що де-факто віцепрем'єрка заробляла в KSE еквівалент $4000–6000 на місяць. Він також наголосив на можливому конфлікті інтересів, оскільки у 2024 році структури KSE були виконавцями грантових програм на, бенефіціаром яких виступало Міністерство економіки, що на той момент очолювала сама Свириденко. За словами Ар'єва, це потребує детальної перевірки з боку НАЗК.

На тлі критики Милованов у соцмережах заявив, що виплати у KSE відповідають ринковим ставкам для фахівців такого рівня і навів приклад нещодавнього приїзду Нобелівського лауреата, гонорар якого становив 70 тис. доларів за 2,5 дня. Проте питання поєднання високих доходів у приватному університеті, участі у регульованих державою грантових програмах і роботи на керівних посадах у держкомпаніях залишається відкритим.

При цьому, Свириденко не єдина високопосадовиця, яка отримувала захмарні гонорари від KSE. Таким же високооплачуваним викладачем з Мінекономіки був і її заступник Олексій Соболєв. Так, згідно з декларацією за 2024 рік, зарплата Соболева в Міністерстві економіки була дещо більшою, ніж у Свириденко, і становила 1,6 млн грн на рік (приблизно 130 тис. грн на місяць). Крім того, у графі «заробітна плата, отримана за сумісництвом» Олексій Соболев задекларував 1,5 млн грн доходу від KSE, і його сумарний дохід перевищив 3,1 млн грн. Відповідно до інформації на сайті KSE, Соболєв, як і Свириденко, був почесним професором.

Історія, коли публічні особи отримують додаткові гроші, іноді співставні або більші за зарплату держслужбовця - не нова. Так, нинішній член наглядової ради Укрзалізниці Сергій Лещенко, будучи народним депутатом декларував суттєві гонорари. Так, згідно з декларацією Сергія Лещенка за 2015, 2016 та 2017 роки, він отримав 19 тис. грн, 315 тис. грн та 314 тис. грн як роялті від видавничого дому «Медіа-ДК». Кінцевим бенефіціарним власником "Медіа-ДК" є був Томаш Фіала, який на той час володів сайтом NV. Що таке було видане сайтом, щоб за три роки отримати 648 тис. грн, не уточнювалося Сергій Лещенко публікував свої авторські колонки у розділі «Думки», який не передбачає гонорарів.

Копійчані гонорари від Могилянки: легалізація доходів чи іміджу?

У 2015 році Колишній міністр оборони та депутат попередніх скликань Верховної Ради Анатолій Гриценко, за каденції якого значна кількість військової техніки та озброєнь була виведена зі складу ЗСУ, повідомив, що став викладачем Києво-Могилянської академії. Вочевидь, так він вирішив закінчити свою кар'єру, оскільки значних коштів йому ця робота не приносила, а статусних посад вже не пропонували. На сайті академії він вказаний як викладач досьогодні, проте його зарплату можна побачити лише за 2018 рік, оскільки він у 2019 році подавав декларацію як кандидат у президенти. Так, у 2018 році Гриценко заробив у Києво-Могилянській академії трохи понад 14 тис. грн.

В цій поважній установі ми знайшли принаймні ще двох топчиновників - це колишній голова РНБО Олександр Литвиненко та член наглядової ради «Центренерго» Володимир Величко.

Чи дійсно Величко викладає у Могилянці, офіційних підтверджень немає, оскільки в декларації чиновника це не відображене. Так, у декларації Володимира Величка за минулий рік зафіксовано значні виплати як за основним місцем роботи, так і за сумісництвом та цивільноправовими угодами. Найбільший дохід — 1,105 млн грн — він отримав у ДП «Харківстандартметрологія» як заробітну плату. Також посадовець задекларував 620 тис. грн гонорарів від ПАТ «Центренерго», 470,2 тис. грн — від ДП «Конярство України» та 168,1 тис. грн — від АБ «Радабанк». Крім того, Величко отримав 61 тис. грн зарплати за сумісництвом у Харківському національному університеті міського господарства ім. Бекетова, 35,7 тис. грн — у КЗВО «ДАНО», а також 1,3 тис. грн у ННЦ «Інститут метрології». Проте жодних згадок про зарплату від Києво-Могилянської академії у Величка немає. Вочевидь, він не потребує легалізувати доходи через викладання у бізнес-школі, оскільки в так має значення і суми надходжень. Проте, він можливо потребує «легалізувати» репутацію. Адже, згідно із даними розслідування Bihus.info, Володимир Величко тривалий час був помічником нардепа-комуніста Петра Симоненка в Раді, у 2014, вже після Революції гідності, сам балотувався до парламенту від комуністичної партії, а у 2019 році відзначився тим, що пройшов Запоріжжям у складі російської пропагандистської акції "бєссмєртного полка".

Також невідомо, чи досі там викладає Олександр Литвиненко, оскільки останніх його декларацій нема у відкритому доступі. Проте у попередніх оприлюднених деклараціях було видно, що основні свої надходження він отримував саме завдяки викладацькій діяльності. Востаннє публічну е-декларацію Олександр Литвиненко подавав у 2020 р., оскільки вже у наступному обійняв посаду голови Служби зовнішньої розвідки.

За 2020 рік Олександр Литвиненко відбив в декларації 132 тис. грн зарплати за сумісництвом в національному університеті "Києво-Могилянська академія". Якщо вірити його декларації, то викладання для нього - основне джерело доходів. Окрім зарплати у Могилянці, Литвиненко відбив в декларації 1 млн грн зарплати в національному інституті стратегічних досліджень, 29,4 тис. грн зарплати за сумісництвом в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, 12 тис. грн гонорару від компанії "Київські енергетичні послуги", 3,9 тис. грн роялті від видання ZN.UA, а також 88 тис. грн пенсії. При цьому його називають «людиною» Льовочкіна.

Викладацькі крісла як інструмент політичного кешбеку

Таким чином, кейси Милованова, Свириденко, Соболєва, а також приклади викладачів Могилянки демонструють системний феномен «наукового кешбеку», коли високопосадовці, які впливають на розподіл державних коштів і грантів, паралельно отримують значні додаткові доходи або престижні посади у поважних освітніх інституціях. Часто ці установи напряму або опосередковано залежать від державної політики, що створює конфлікти інтересів і дозволяє посадовцям легалізувати як репутацію, так і доходи. Скандал із «Енергоатомом» лише оголив цю практику, але її масштаби значно ширші й потребують системного регулювання.

Українська класична вища школа десятиліттями слугувала своєрідним «салоном наукових титулів» для політиків, де можна було без особливих зусиль здобути кандидатський ступінь. Тут захищали дисертації Нестор Шуфрич, Ілля Кива та ще цілий ряд одіозних фігур, чиї імена давно асоціюються не з наукою, а з формальними дипломами та «паперовим» академічним статусом. Десятиліттями наукові звання в Україні були більше про політичний капітал, ніж про реальні дослідження, і це створило традицію, коли кар'єра у владі йшла рука об руку з купівлею наукового авторитету.

Сьогодні багато з цих політиків шукають «оновлену легітимність» у приватних бізнес-школах, де репутація і бренд дають можливість виглядати сучасними та компетентними. Викладання тут перетворюється на елегантний спосіб поєднати додатковий дохід і підтримку іміджу, замість того, щоб працювати над реальними науковими дослідженнями. Бізнес-школи стають новою ареною для політиків, де можна легально посилювати імідж та офіційні доходи.

Автор: Дар'я Волкова

Теги: Шуфрич Нестор | Кива Илья | Харьковстандартметрология | ГП Коневодство Украины | РадаБанк | Центрэнерго | ТЭС ПАО Центрэнерго | ПАО Центрэнерго | СНБО | РНБО | Литвиненко Александр | Величко Владимир | Гриценко Анатолій | Гриценко Анатолий | Издательский дом Медиа-ДК | Лещенко Сергій | Лещенко Сергей | Соболев Алексей | НАЗК | Нацагентство по предотвращению коррупции (НАПК) | НАПК | Арьев Владимир | Доходы | доходи | Кабмін | Кабмин | Київська школа економіки (KSE) | Киевская школа экономики (KSE) | Киевская школа экономики | Свириденко Юлия | Декларація | декларация | Декларации | Энергоатом | ГП НАЭК Энергоатом | Енергоатом | АО НАЭК Энергоатом | Милованов Тимофей

Олексій Дем'яненко
РЕДАКТОР СТРІЧКИ НОВИН

22 грудня 2025 г., 13:48 | Переглядів: 3252 | Коментарі: 0

Роздрукувати | Надіслати товаришу

Коментарі:

comments powered by Disqus

Важливі новини

17.08.2026
5 мільйонів доларів за дрони фірмі з фейковим Ozempic: як «Стрим техно» Конотопського уклала угоду з...
#БПЛА #дрони #Схеми

08.08.2026
Друг Василя Малюка, якого НАБУ підозрює у вимаганні 1 мільйона доларів, виявився учасником сходки ро...
#СБУ #Рудьковский #Малюк Василь

Останні новини

По даті | По переглядам | По коментарям

- 11:02 **РФ вдарила по розподільчому центру «Аврори»**
- 10:57 Нічний обстріл Одеси: в місті пролунала серія вибухів
- 10:50 Суд скасував понад 116 тисяч гривень податків і штрафів за доходи з OnlyFans
- 10:44 Зеленський закликав посилити ППО після масованих ударів РФ: «Це жертви, яких могло б не бути»
- 10:38 Глава МЗС Німеччини прибув до Києва: в центрі міста обмежать рух
- **Підписуйтесь на наш канал в Telegram. Оперативно про головне**
- 10:32 В Одеській області пошкоджено енергооб'єкти ДТЕК: в Одесі є перебої зі світлом
- 10:26 США запровадили 50% мита на частину канадських товарів після провалу переговорів
- 10:20 У Херсоні внаслідок атаки дронів знищено торговельний центр
- 10:14 Росіяни вбили людину та поранили сімох на Донеччині за добу
- 10:08 Шахраї маскуються під Кіберполіцію та вимагають «штраф» у криптовалюті
- 10:02 **Росіяни вдарили дронами по складах на Запоріжжі: виникла пожежа**
- 09:58 РФ атакувала Україну балістикою та 217 безпілотниками
- 09:52 Після атаки РФ на Кривий Ріг у лікарнях залишається 61 людина: 23 — у важкому стані
- 09:46 Росіяни знову атакували Чернігів: горів приватний будинок, пошкоджені вантажівки
- 09:41 В Одесі після нічної атаки зафіксували перебої зі світлом
- 09:36 У Кривому Розі триває розбір завалів торговельного центру
- 09:30 У Мелітополі безпілотники атакували будівельний супермаркет
- 09:24 Німецька промисловість втрачає конкурентоспроможність: у Берліні звинувачують Китай
- 09:18 **У Полтаві пролунали вибухи**
- 09:12 У Чорному морі дрон атакував контейнеровоз RMS TEAM: 11 моряків врятували, один зник безвісти
- 09:06 Дрони атакували Самарську область: виникли пожежі на НПЗ та в логістичному комплексі Ozon
- 09:00 Росіяни атакували Харківщину десятками дронів: постраждали троє людей

Теги новин

COVID-19 агрессия Россия Атака Війна Война ВСУ Вторжение Дональд Трамп Донбасс ДТП Зеленский ЗСУ Киев Київ коронавирус Коррупция Напад Росії на Україну Нападение России на Украину оккупанты окупанти Порошенко Путин Росія Россия СБУ США Украина Україна ЧП Эпидемия коронавируса

Наші опитування

Чи вірите ви, що Дональд Трамп зможе зупинити війну між Росією та Україною?

- Так, повністю зможе
- Частково зможе, але не відразу
- Ні, не зможе
- Це залежить від дій інших сторін
- Важко відповісти

Голосувати

Показати результати опитування
Показати всі опитування на сайті

2013-2026 © АНТИКОР — національний антикорупційний портал

Реклама на сайті • Наші партнери

Політика конфіденційності

Використання матеріалів сайту дозволено лише за наявності активного гіперпосилання на джерело. Усі права на тексти, зображення, фотографії та відеоматеріали належать їх авторам.

Facebook | RSS-підписка | Twitter | Email-розсилка | YouTube | Мобільна версія

0.04184